

# WERKLOOSHEIDSGRAAD

Laatst gewijzigd op 4 juni 2004

- 1 Indicatoromschrijving.
  - 1.1 Naam.
  - 1.2 Definitie.
  - 1.3 Meeteenheid.
  - 1.4 Plaatsing in het DPSIR kader.
  - 1.5 Referentie.
- 2 Beleidsrelevantie.
  - 2.1 Functie, betekenis.
  - 2.2 Prioriteit voor de kust en Relevantie voor duurzame / geïntegreerde ontwikkeling van het kustzonegebied.
  - 2.3 Beleidsdomein(en).
  - 2.4 Verband met andere indicatoren en internationaal gebruik.
  - 2.5 Streefwaarden.
  - 2.6 Relevante conventies, akkoorden en wetgeving.
- 3 Methodologische beschrijving en onderliggende definities.
  - 3.1 Onderliggende definities en concepten.
  - 3.2 Meetmethode.
  - 3.3 Beperkingen van de indicator.
- 4 Gegevens – input.
  - 4.1 Gegevensbronnen (persoon, dienst, adres).
  - 4.2 Vorm van de gegevens.
  - 4.3 Kwaliteit en beschikbaarheid van de gegevens.

# **1 INDICATOROMSCHRIJVING**

## **1.1 NAAM**

De werkloosheidsgraad.

## **1.2 DEFINITIE**

De werkloosheidsgraad wordt gedefinieerd als het aantal niet-werkende werkzoekenden/de beroepsbevolking, volgens de definitie van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling (RVA), per gemeente.

Als niet-werkende werkzoekenden worden beschouwd:

- de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen;
- de niet-werkende vrij ingeschreven werkzoekenden die geen uitkering ontvangen;
- de werkzoekende werklozen die zich verplicht moeten inschrijven om hun rechten op een uitkering te vrijwaren (verplicht ingeschreven werkzoekenden).

De beroepsbevolking omvat alle personen ouder dan 15 jaar die zich op 30 juni van het referentiejaar op de arbeidsmarkt aanbieden (werkenden) of willen aanbieden (werklozen). Het begrip beroepsbevolking beperkt zich enkel tot de in België gevestigde bevolking, ongeacht of zij tewerkgesteld is (in eigen land of in het buitenland) of werkloos (International Labour Office, 1982).

## **1.3 MEETEENHEID**

De indicator wordt uitgedrukt als een percentage, per gemeente.

## **1.4 PLAATSING IN HET DPSIR KADER**

Deze indicator kan zowel van het driving force-type als van het response-type zijn.

## **1.5 REFERENTIE**

Paredis, E., Block, T. & J. Van Assche (2001). Op weg naar duurzaamheidsindicatoren voor het kustgebied, Universiteit Gent, Centrum voor Duurzame Ontwikkeling, in opdracht van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement Leefmilieu en Infrastructuur, AWZ-AWK.

# **2 BELEIDSRELEVANTIE**

## **2.1 FUNCTIE, BETEKENIS**

Economische activiteit is belangrijk omdat ondernemingen en overheid producten en diensten leveren die de bevolking in staat stellen om in hun behoeften te voorzien. Daarom is het belangrijk dat er kan gewerkt worden, waarmee een inkomen gecreëerd wordt. De werkloosheid, die de resultante is van vraag en aanbod op die arbeidsmarkt, is daarom een goede indicator.

Wie in België zonder arbeidsinkomen valt, is aangewezen op een leefloon. Dit verkleint de kans op welvaart, zeker indien de werkloosheid langdurig wordt. Zonder werksfeer verhoogt bovendien de kans op sociaal isolement, zodat ook het welzijnsniveau daalt.

## **2.2 PRIORITEIT VOOR DE KUST EN RELEVANTIE VOOR DUURZAME / GEÏNTEGREERDE ONTWIKKELING VAN HET KUSTZONEGEBIED**

In de studie 'Op weg naar duurzaamheidsindicatoren voor het kustgebied' van het Centrum voor Duurzame Ontwikkeling van de UG werden prioriteiten geïdentificeerd voor een duurzame ontwikkeling van de kust, onder andere aan de hand van interviews met de belangenactoren. Deze indicator behoort tot prioriteit 4 Versterking van het economische weefsel - 4.2 Werkgelegenheid garanderen.

In het kader van een duurzame ontwikkeling kunnen we ervan uitgaan dat mensen die wensen te werken en geen job hebben, ook geen volwaardig inkomen hebben en dus moeten inboeten op hun persoonlijke welvaart, terwijl hun kansen op sociale integratie in de samenleving afnemen.

Op het vlak van werkgelegenheid kan onder meer gedacht worden aan het creëren van voldoende kwalitatieve arbeidsplaatsen aan de kust. Een ander aandachtspunt is de evenredige participatie van alle bevolkingsgroepen aan de arbeidsmarkt, met name een verhoging van de participatiegraad van laaggeschoolden, langdurig werklozen, vrouwen, schoolverlaters. De werkgelegenheid kan bevorderd worden door ervoor te zorgen dat opleiding en vorming maximaal inspelen op de behoeften van de bedrijven in de regio. De aanwezigheid van het toerisme aan de kust is hierbij een belangrijk element.

De werkloosheidsgraad is erg bruikbaar en relevant voor het meten van duurzame ontwikkeling, ook in het kustgebied en in het bijzonder wanneer ze uniform in de tijd gemeten werd, en samen met andere socio-economische indicatoren. De werkloosheidsgraad is immers een maat voor de niet gebruikte beroepskrachten aanwezig in een gebied.

## **2.3 BELEIDSDOMEIN(EN)**

De indicator behoort tot het **domein 'Arbeidskwaliteit', subdomein 'Werkgelegenheid'**.

## **2.4 VERBAND MET ANDERE INDICATOREN EN INTERNATIONAAL GEBRUIK**

De indicator houdt verband met volgende (potentiële) indicatoren rond duurzaam kustzonebeheer:

- Inkomensspanning
- Aantal niet ingevulde vacatures
- Tewerkstelling in toerisme
- Tewerkstelling in visserij en landbouw
- Aantal cursisten die een opleiding volgen (gericht op knelpuntberoepen)
- Tevredenheidsindicator bij bewoners

In een internationale context is deze indicator gelinkt met andere socio-economische indicatoren zoals meting van de armoedegrens en volwassen analfabetisme. De werkloosheidsgraad is immers ook een van de indicatoren die het nuttig gebruik of onvoldoende gebruik van de arbeidsmarkt meten. Andere metingen richten zich op delen van de werkloosheid zoals jeugdwerkloosheid, langdurige werkloosheid en inactiviteitsgraad.

Deze indicator werd opgenomen in de overzichtslijst in het rapport "Indicators to monitor the progress of integrated coastal zone management: a review of worldwide

practice" opgesteld door het Scottish Executive Central Research Unit (2001). In deze lijst wordt een overzicht gegeven van indicatoren die overal ter wereld in het kader van GKZB geselecteerd zijn op diverse geografische niveaus (regionaal, nationaal, lokaal).

## **2.5 STREEFWAARDEN**

Er bestaan geen internationale streefwaarden voor de graad van werkloosheid. In vele gevallen wordt naar een zo laag mogelijk werkloosheidsgraad gestreefd.

## **2.6 RELEVANTE CONVENTIES, AKKOORDEN EN WETGEVING**

De standaard voor het meten van de werkloosheid en beroepsbevolking is vastgelegd in het 'International Labour Office (ILO): Resolution concerning statistics of the economically active population, employment, unemployment and underemployment, 13th International Conference of Labour Statisticians, Geneva, 1982'.

Door een resem banenplannen in te voeren wil de Belgische overheid de werkgelegenheid stimuleren. Deze banenplannen steunen op de techniek van een vermindering van de patronale bijdragen aan de sociale zekerheid. Deze bijdragenvermindering kan ofwel structureel zijn, gericht op alle werknemers. Ofwel kan ze zich richten op een bepaalde doelgroep. Zo zijn er banenplannen die zich richten op laaggeschoolde jongeren (Rosetta-banenplan), ouderen, langdurig inactieven, arbeidsduurherverdeling en startende ondernemers.

# **3 METHODOLOGISCHE BESCHRIJVING EN ONDERLIGGENDE DEFINITIES**

## **3.1 ONDERLIGGENDE DEFINITIES EN CONCEPTEN**

- Volledige werkloosheid gaat over de situatie van de voltijdse werknemer die volledig werkloos is. Voor de werkloosheidsverzekering is een betrekking voltijds wanneer de werknemer tegelijkertijd aan volgende voorwaarden voldoet:
  - de gemiddelde en normale duur van het werk moet minstens 35 uren per week bedragen
  - het weekloon moet overeenstemmen met het loon voor een volledige werkweek in het bedrijf
- de activiteitsgraad: geeft aan in welke mate een bevolking aan het actieve leven wenst deel te nemen. De activiteitsgraad wordt verkregen door de verhouding te nemen tussen de totale beroepsbevolking en de bevolking van 15 jaar en ouder.
- de werkgelegenheidsgraad: het aandeel van de tewerkgestelde bevolking tegenover hetzij de bevolking van 15 jaar en ouder, hetzij de totale bevolking.
- de graad van niet-tewerkstelling: deze indicator inzake de aanwezige arbeidskrachtenreserve wordt berekend via de verhouding tussen het aantal niet-werkende personen van 15 jaar en ouder (werklozen en inactieven) en de bevolking op arbeidsleeftijd.

Het werkloosheidsniveau drukt de gezondheid van een economie uit en het succes van het gevoerde economisch beleid van een regering. Werkloosheid is grotendeels het resultaat van de structurele wanverhouding in het socio-economische systeem in elk land of deel ervan. Werkloos zijn voor lange tijd heeft zijn weerslag op de gezondheidstoestand van mensen.

De GOM West-Vlaanderen werkt met volgende definitie van de werkloosheid:

De **totale werkloosheid** bestaat uit de niet-werkende werkzoekenden (dezelfde categorieën als onder punt 1.2) én de oudere werklozen. Onder oudere werklozen verstaan we sedert 1 juli 2002 de UVW's die vrijwillig afstand hebben gedaan van hun inschrijving als werkzoekende en die minstens 58 jaar zijn (of minstens 50 jaar zijn en een beroepsverleden van minstens 38 jaar als loontrekkende hebben én minstens één jaar werkloos zijn). Tussen 1 juli 2002 en 30 juni 2004 gelden overgangsmaatregelen.

**Werkloosheidsdruk:** totale werkloosheid / potentiële beroepsbevolking

Onder potentiële beroepsbevolking of bevolking op beroepsactieve leeftijd verstaan we iedereen die in principe zou kunnen werken of met andere woorden alle mannen van 18 tot en met 64 jaar en alle vrouwen van 18 tot en met 59 jaar (deze bovengrens wordt gevormd door de pensioengerechtigde leeftijd, vandaar het verschil voor mannen en vrouwen. Op dit moment is de pensioengerechtigde leeftijd voor vrouwen echter al opgetrokken tot 63 jaar, maar om de vergelijkbaarheid in onze tijdreeksen te behouden nemen we nog steeds 59 jaar als bovengrens voor vrouwen).

**Werkloosheidsgraad:** totale werkloosheid / effectieve beroepsbevolking. Voor de effectieve beroepsbevolking gebruiken wij de gegevens van het Steunpunt WAV.

### 3.2 MEETMETHODE

Internationaal gezien is onderzoek naar het huisgezin en beroepsbevolking in het algemeen de meest uitgebreide en gemakkelijk vergelijkbare bronnen voor werkloosheidstatistieken. Andere bronnen omvatten officiële volkstellingen en werkloosheidsgegevens van overheidsdiensten.

In deze studie maken we gebruik van gegevens van overheidsdiensten. Het aantal volledig werklozen wordt bepaald op basis van het aantal werkzoekenden ingeschreven bij de VDAB. De Rijksdienst voor Sociale Zekerheid heeft informatie rond het aantal werkzoekenden die een uitkering ontvangen.

### 3.3 BEPERKINGEN VAN DE INDICATOR

Deze indicator mag niet geïnterpreteerd worden als een maat van economische tegenspoed. De werkloosheidsgraad geeft enkel weer wat het aandeel van de beroepsbevolking is dat geen job heeft maar beschikbaar is op de arbeidsmarkt en actief op zoek is naar een job. Het zegt niets over de economische middelen van de werkloze of de familie van de werknemer. Om economische tegenspoed te evalueren is een inkomen-gerelateerde indicator nodig.

Er bestaan een groot aantal definities van de werkloosheidsgraad die vaak door elkaar gebruikt worden. Daarnaast wordt niet altijd juist vermeld uit welke categorieën van werklozen de werkloosheidsgraad werkelijk berekend is. Als gevolg daarvan is bij vergelijking met referentiemateriaal in vele gevallen voorzichtigheid geboden en is de interpretatie ervan moeilijk.

## 4 GEGEVENS – INPUT

### 4.1 GEGEVENSBRONNEN (PERSOON, DIENST, ADRES)

- Instantie: Steunpunt, Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming (WAV)
- Contactpersoon: website Steunpunt WAV
- Adres: <http://www.steunpuntwav.be>
  
- Instantie: Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling (RVA), directie statistieken en publicaties
- Contactpersoon: dhr. Van der Auwera
- Adres: Keizerslaan 7-9, 1000 Brussel
- Telefoon: 02-515 41 11
- E-mail: [stat@hbac.onerva.fgov.be](mailto:stat@hbac.onerva.fgov.be)
  
- Instantie: Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB), directie Tongeren
- Contactpersoon: dhr. Ludo Jorissen
- Adres: Stationslaan 12, 3700 Tongeren
- Telefoon: 012-39 09 05
- E-mail: [ljorisse@vdab.be](mailto:ljorisse@vdab.be)
  
- Instantie: Nationaal Instituut voor de Statistiek
- Contactpersoon: Mevr. Karin Dhondt
- Adres: Italiëlei 124 bus 85, 2000 Antwerpen
- Telefoon: 03-229 07 07
- E-mail: [karin.dhont@statbel.mineco.fgov.be](mailto:karin.dhont@statbel.mineco.fgov.be)

### 4.2 VORM VAN DE GEGEVENS

De gegevens verkrijgbaar bij het NIS worden geleverd in Excel-formaat (zie 4.3 Kwaliteit en beschikbaarheid van de gegevens hieronder). Bij het Steunpunt WAV kunnen de werkloosheidsgegevens in Excel-formaat gedownload worden van hun website.

### 4.3 KWALITEIT EN BESCHIKBAARHEID VAN DE GEGEVENS

Bij het NIS is de werkloosheidsgraad beschikbaar per gemeente, per arrondissement en per provincie. Deze gegevens kunnen driemaandelijks worden ontvangen en omvatten de werkloosheidsgraad en de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen. Voor de kostprijs van 24 euro per jaar kunnen de trimestriële gegevens voor alle gemeenten en arrondissementen van de Provincie West-Vlaanderen worden ontvangen. Bij het opvragen van een tijdreeks kunnen de gegevens het best voor eenzelfde maand van het jaar worden opgevraagd (bv. voor ieder jaar de werkloosheidsgraad van de maand juni).

Bij het NIS zijn volgende gegevens tegen betaling beschikbaar:

- Werkloosheid per gemeente (op diskette): 19 euro

- Werkgelegenheid en werkloosheid (verschillende administratieve bronnen + stakingen, arbeidsduur en absentisme): 7 euro

De gegevens van de werkloosheidsgraad kunnen bij het Steunpunt WAV gratis gedownload worden van hun website. Op deze website zijn in het kader van de opdrachten van dit Steunpunt de meest actuele cijfers over de arbeidsmarkt verzameld. Gegevens per gemeente zijn op heden beschikbaar voor de periode 1997-2002.

De GOM – West-Vlaanderen beschikt ook over gegevens over de werkloosheidsdruk in de arrondissementen en gemeenten van West-Vlaanderen, in West-Vlaanderen als geheel en in het Vlaamse Gewest en het Rijk. Deze cijfers zijn beschikbaar tot en met 2003 en zijn terug te vinden in de jaarlijkse publicatie “West-Vlaanderen in Feiten en Cijfers”. Deze publicatie is te downloaden via de website:

[www.gomwvl.be/economisch\\_onderzoek](http://www.gomwvl.be/economisch_onderzoek) of kan ook gratis aangevraagd worden. De recentste publicatie, met de werkloosheidscijfers van 2003 zal eind juni 2004 verkrijgbaar zijn.

Voor het bepalen van het werkloosheidscijfer beroept het GOM zich zowel op cijfers van de VDAB als van de RVA.